

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<p>Előfizetési díj: Egész évre 4 frt. Félévre 2 „ Negyedévre 1 „</p>	<p>A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjajukért kapják.</p>	<p>Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Közművelő- dés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várba küldendők.</p>
---	--	---

Középiskoláink ügye.

II.

Ha jövedelmi forrásaink az új építkezésekre, bővítésekre, helyiségek átalakítására, s a mostani terhek hordozására elégségesek lesznek is, nem fogják fedezni a hat és négy osztályu gymnasiumok kiegészítését nyolcz osztályuakká. A kiegészítés nagy költségekkel jár; a különben még használható iskolahelyiségek meg bővítésén, belső berendezéseken, szertárak gyors szaporításán kívül a tanárok javadalmazása állandó terhet rakna a status nyakába, fedezetet pedig ezekre nem mutathat ki. Azt hiszem, ezekről a jelenlegi viszonyok között le kell mondani a statusnak s csak messze jövőben létesítendő tervei közé venni fel. De nem is merültek fel oly fontos momentumok, a négy és hat osztályu iskoláknál, melyek sürgős kiegészítéseket okadatolnák. Az iskolák népessége a megengedhető létszámtól messze állanak, s a bekövetkezhető szaporodás jelei sem vehetők ki semmi jelenségből. A helyi érdekeltység indokolatlan vagy csak kevésbé indokolt-kívánatai még elodázhatók. A paedagogia' okoskodás azt mondja, hogy a tanítás segédeszközeiben hiányos iskola s gyengén honorált tanár csak vágyokat kelt s igényeket fakaszt, de kevés utmutatást ad, s alig használható fegyvert az élet küzdelmeihez s a kultura éltető harezaihoz; a képzésnek esekély fokában részesít s igen sok felületességhez szoktat. — Különben az élet tapasztalatai arra vezettek mindenkit, hogy a szükségesebbet a szükséges elé tegye. Szükségesebb s köteleességszerűbb azon iskolák fejlesztése, melyek már egészek, de nem teljesekek. A főgymnasiumok belső szervezése már nem halasztható. A szertárak, gyűjtemények, könyvtárak több helyt annyira szegények, hogy a legmérsékeltebb igényeket sem képesek kielégíteni. Ezeket nem segíteni, egyenlő az intézetről való abdikalással.

Phisikát, természetrajzot, földrajzot, történelmet, sőt ma már nyelvet sem lehet szemléltető eszköz nélkül eredményesen tanítani. A philologiai muzeumok felállítását, ethnographiai gyűjtemények létesítését stb. ma már mindenütt kívánják. Hogy hol, mi és mik szükségesekek, a leltárokból lehet megtudni, melyek inkább a hiányokat mutatják, mint a vaghyont. E tekintetben különben legkönnyebben segíthet a status, s szomorú vigasztalásául szolgálhat, hogy más nemű intézeteknél is ily fogyatkozások vannak. Teljesen felszerelt iskola még igen kevés van Magyarországon.

A szertárak, gyűjtemények, könyvtárak berendezésére s fejlesztésére szolgál gymnasiumainkban a tandíj kétharmada. A tandíjból az újabb tandíjszabályzat szerint igen szép összeg gyűl egybe kiválóan a népesebb iskolákban. Ha a status főtanhatósága az egész tandíjat összeszedi, egyharmadot a tanári nyugdíjalapnak beszolgált, a fennmaradó kétharmadot, tekintet nélkül arra, hogy egyik vagy másik intézetnél a városban található nyilvános könyvtárak s más az iskola céljaira alkalmas eszközök mily mértékben találhatók meg, mert azok a szükségletet sok tekintetben csökkentenék ott, s más helyeken célszerűbb lenne a beruházás. Némi összeget lehetne juttatni a természetrajz-tanároknak azon célra, hogy a vidéki florából, faunából és ásványokból gyűjteményeket szerezzenek, s kölcsönös esere utján a ritkább példányokból mindenüvé juttassanak. Ugyanezt tehetnék a földrajz tanárok is egy néprajzi gyűjtemény egybeállításával. Kevés segédkezés által nagy eredményeket lehetne elérni az utóbbiakban.

A szertárakra, gyűjteményekre és könyvtárakra vonatkozó minimalis lajstromi egybeállítását eszközölhetné az igazgatótanács kebelében működő tanügyi bizottság, vagy pedig minden szakot képviselő, tanárokból összeállított bizottság, majd később a tovább-

fejlesztés irányának és módjának megállapítására nézve is lehetne ettől véleményt kérni. Oly módzatok ezek, melyek vagy nem kerülnek a statusnak pénzébe, vagy pedig csekély kiadással lennének keresztül vihethők. Ilyen bizottság egybeállítása s véleményének meghallgatása után bizonyos rendszert lehetne meghonosítani, mely eddig nem volt, pedig szükségét mindenki egyformán érzi. A rendszertelenség oka annak, hogy oly beszerzések fordulnak elő, melyekről régen kellett volna gondoskodni, vagy melyek mostantól keltenek.

A szemléltető eszközök hiányán kívülgymnasiumainkban úgy, mint más nemű intézeteknél az eredményes tanításnak még más akadályai is vannak. Különösen a nyelvtanításnál terminologia bizonytalansága. Ezt a nehézséget igyekeztek az egyes tanártestületek megszüntetni a módszeres konferenciák alkalmával, s minden testületben többé-kevésbé sikerült is, de miután mindenütt nem ugyanazon terminusokat állapították meg s az intézetek tanulói között a kieserélődés elég nagymérvű, a siker nincs eléggé biztosítva. Meg van ez a baj az állami intézetekben is, s egy általános terminologia megállapítására még évekkel előbb megindult a mozgalom, de sikere még nincs. Addig is míg az általános, kötelező terminologia megszületik, segíthetnénk magunkon, a tanulók fogalmában keletkezhető zavarokon, ha az igazgatótanács kezébe venné az ügyet s valamely bizottság által dolgoztatna ki ránk nézve irányadó kis művet s rendeleti úton juttatná érvényre. —

Ezt a „modus vivendi“ szívesebben fogadnám, mint azt, hogy a tankönyvekben hozzunk be teljes egyformaságot. Régi igazság az, hogy valamely eszköz teljesen célra vezető az egyik kézben, míg használhatatlan a másikban. Nem egészen helyes ugyan ezen analogia az iskolai tankönyvekre, de mégis van bizonyos igazság benne. A céltem mindíg lehet ugyanazon úton elérni, a biztosabb és egyenes úton mertülnek fel akadályok s ilyenkor kerülőt kell tenni.

Minden vidéken bizonyos különös sajátságok fordulnak elő, más klíma, más föld, más szokások és fogalmak, melyek a gyermek lelkében is élnek. Ilyenek a tankönyvek is. Más módszer, más kifejezés jutnak érvényre a különböző könyvekben s mindeniknek meg van a maga jogosultsága. Legcélszerűbb, ha itt a tanár választásának továbbra is tér hagyatik, az egyediségével teljesen összefűzőtt módszert használhatja, mint más ráerőszakoltat, mely csak terhes lehet s nem biztos kezében.

A szabadság teremtő erővel bír, biztosítja a haladást, különben is a tanár ismeri tanítványainak, kik többnyire ugyanazon helyekről kerülnek ki, eszejárását, felfogását s a választást ő eszközölheti helyesen. Egyébiránt tudjuk, hogy minden tankönyvben ugyanazon igazság foglaltatik, ha némi esetben az író tévedésétől eltekintünk.

A tankönyv és módszer teljes meghatározása, körülírása több rosszat, mint jót szülne, a tanár ilyen esetben az eredménytelenségért a felelősséget könnyen elháríthatná magáról s a tankönyvet okolná mindenért. Az egyéni szabadságot nem lehet a végtelenig korlátozni, ha történetek ilyen esetek, tudjuk, hogy rendszeren meg is bocsulták magukat.

A mi az anyag kiválasztását illeti, ebben író és tanár egyformán kötve van, mert annak milyensége és mennyisége a tanterv és utasítások által eléggé körül van írva. Megtörténhetik, hogy egyik iskolában nagyobb terjedelemben dolgozzák fel az anyagot, a másikban kissébb terjedelemben a tanítók felfogása és képzettsége szerint, de a főbb irányelveket elhagyni, elhallgatni nem lehet, ezt tiltja és megakadályozza a tanár lelkiismerete és a tanterv maga. Az is megeshetik, hogy az értesítőbe más szavakkal írják be egyik helyen, mint más helyen, de ez nem mutatja azt, hogy más egyebet tanítottak, mint a szükségeset. Én az értesítőkből a nagy tarkaságot kivenni nem tudom még akkor is, ha valamennyi hazai gymnasiumt összehasonlítom. A protestans iskolák értesítőiből is csak az látszik, hogy ők autonomikus jogaikból kifolyólag állapították meg tantervüket, de a lényeg ott is ugyanaz, s nem is lehet más, erről az 1883. évi közepiskolai törvény gondoskodott.

Soó Gáspár.

Dr. Éltes Károly Apát-kanonok Emléke.

(1837 nov. 19 — 1890 jan. 12.)

Nem jött váratlanul, mert napról-napra fogyasztó huzás betegség előzte meg, de mégis lesújtólag hatott Dr. Éltes Károly halála. Az erdélyi egyházmegye egyik disze, legnagyobb ereje hanyatlott benne a sirba. Megáll az ember esze, hogy tudott ő oly korán kidülni. Hiszen neki még nem csak dolgozni, hanem nagy feladatot is kellett volna megoldania. Ő nála nem egy bevezetett munkássági körrel volt szó, hanem — úgy szólva — egy egész jövőről, a melybe reményünk még mindig vérmesen kapaszkodott; de hiában kapaszkodott.

Éltes Károly született 1837. nov. 19-én Tusnádon Csikmegyében, a gymnasiumot Somlyón és Kolosvártt tanulta, a bölcsészeti tanfolyamra Fehérvárra jött papnövendéknek, theológiára Bécsbe küldetett. Pappá 1860. júl. 29-én szenteltetett; de megint visszament Bécsbe a felsőbb papnöveldebe, a honnan hittudori oklevéllel jött haza. Bevezetvén tanulmányait 1862-ben Szebenbe küldötték káplánynak. 1865-ben papneveldei tanár és tanulmányi felügyelőnek neveztetett ki; 1869-ben t. pápai kamarás; 1874-ben székesegyházi kanonok; 1876-ban előadó az egyházmegyei igazgató tanácsnál; 1881-ben kolosvári plebános; 1884-ben madochai apát, 1890. jan. 12-én meghalt.

Ez élete in nuce. Szép élet; mindíg jelentékeny helyet foglalt el s folytonosan emelkedett. De úgy is kellett, mert ő is jelentékeny ember volt; erős fő, erős akarat. A hittudósra oly erővel készült, hogy majd belehalt; Haynald Emja — akkor erdélyi püspök mérsékelte buzgalmát, hogy jobb egy élő számára, mint egy holt doktor. Mint szebeni káplány nem bírván kellőleg a német nyelvet, predikációit a hangmenet szerint leközéltatta és úgy tanulta meg; de mégis megtanulta.

Mint tanárnak annyi minden oldalú tudás állott rendelkezésére, hogy tanítványai egész universal geniének tartották s nem csak az iskolában bámulták, hanem künn az életben is, a mikor már ők is tudtak valamit. A szentírásban oly jártassággal bírt, hogy egész könyveket tudott kívülről. A

moralisnak a tételeit oly mély értelműséggel magyarázta, mintha azokat ő találta volna ki és szedte volna rendszerbe. Minden téren igazi theologus volt. A szentatyák közül sokaknak a predikációit recitálta. A klasszikus és modern irodalmakat úgy ismerte, mint egy literátor. Nem csoda, mert tehetségét oda fejlesztette, hogy a mit egyszer elolvasott, az az övé maradt; tudományszomja pedig folytonosan üzte. Egy encyklopedia volt.

Mint pedagógus elméleti fejtegetéseinek oly praktikumát adta, hogy ha abban az időben él, a mikor szokás volt az emberek után rendszereket nevezni el, egy ő róla is maradt volna fent; igaz, hogy nem új tételek állítása, hanem azon gyakorlati eljárás miatt, a mely a tanítványt úgy szereti és úgy képes hozzá félni, mint kevés más. Elég órája volt, mert sokfélélt tanított, és mégis folytonosan vágyakoztunk utána. Annyi leczkét hagyott, hogy csakugy nyult a nyakunk alatta; de szegyenlettünk volna meg nem tanulni.

Senki sem is tudott úgy megdicsérni, mint ő; a bizonyonyitványba is mind kitűnőt adott.

Rendkívüli nemes jó szív volt; a világért soha senkit meg nem bántott volna; de mi is úgy szerettük, hogy érte a tűzbe is bementünk volna. A hol ő megfordult, ott a kedv azonnal megváltozott, minden felvidult. Csupa erő, csupa élet; csakugy duzzadt az egészségtől; olyan magas kedve volt mindig, hogy alig fért magában. Olyanokat mondott, hogy az ember egész egy hétig kaczagta; de ő is olyanokat nevetett, hogy az embernek egészen megtölt a szíve vele. Páratlan természetű ember volt; megérdemelte, hogy mindenki szeresse; de szerette is. Maga a b. e. Fogarassy Püspök is annyira kedvelte, hogy a vatikáni zsinatra is magával vitte, asztalához rendelte, az egyházmegye — kormányzat körül nem csak megkérdezte, hanem egyik-másikkal meg is bizta, testamentumában pedig kedves fiának nevezte.

A mikor kanonok lett, az egész egyházmegye örvendett. A mikor referensnek megválasztották, az ő kiváló egyenisége mellett tüntetett az elismerés. A statusgyűléseken mindig tevékeny része volt, de mégis ténykedésének a súlyos referenskedésére esik; ezen állásának élt egészen, lelkesült érte, s érdekében nagy vállalatokba ment bele, a mikre hasokan kritikát is mondtak, de tagadni nem lehet, hogy ügy-szeretettől tette. —

Felsőzólásai a statusgyűléseken a dolog minden oldali ismerete mellett az ékesszólás hatalmával hatottak; úgy beszélni keveseknek adatott, de oly sajátosságokkal senkinek. Valami különös varázs, bűbáj volt szavaiban, a melyet leírni nem lehet, de oly jól esett benne gyönyörködni. Provinzialismusként mondhatnák ennek salakja nélkül, de a mely provinzialismus csakis nála volt található; tősgyökeres székel minden érben, minden pronunziációjában; eredeti, de nem darabos. Egész beszédmodora egyforma zamatu volt mindenütt. Esméket fejezett ki ezen a sajátos székely nyelven, és akkorákat, hogy alig fértek ki száján, pedig nagy száju volt; érzelmeket árodztatott, hogy csakugy hőmpölyögtek hullámai. Predikációi messze jártak a vallási ideák honában, isteni ihletégtől valóan kenetelések s a lelki élet harmoniájának erősülése közben szent kedvteléssel éldelte a hallgató a neki nyújtott isteni ígét. Többen próbálták megmodorát utánozni, de az ő ereje nélkül.

A kolosvári plebánia alkalmas tér volt az ő minden oldalú tehetségeinek érvényesítésére. Szép állás a kolosvári plebánosság önmagában is, az egyházmegye első plebániája s a helyi körülmények még különösen is magasra emelik; de Éltés tökéletesen bele talált s úgy kezdett plebanuskodni, hogy csupa gyönyörtéség volt Isten és ember előtt.

Egyszer azonban mindenkit meglepőleg kezdettek rossz hírek szárnyalni, hogy Éltés nem olyan jókedvű, mint eddig, hogy nevet ugyan most is, de nem oly jóízűen, hanem bizonyos erőtetéssel; s a hírek igazsága volt; elveszítette kedvét s vele egészességét; rohamosan kezdett tönkre menni, úgy hogy ijesztő volt reá nézni. A ki addig vetette szét magát jókedvében, úgy szólva buskomorságba esett. Mi baja volt?! . . . Ki tudja?! . . . Betegség okozta halálát, de hogy betegségeknek mi volt az oka? az egy problema, melyet hogy fejtett-e meg valakinek? vagy magával a sirba vitt? azt nem tudom. Talán nem is kellene feszegetni, nehogy álkulescsal találjuk a felnyithatatlant próbálni! Annyi bizonyos, hogy fáj, és kell is hogy fájjon mindenkinek a katastrofa.

Ma úgy szokás beszélni, hogy senki hivatali helyzetében irt nem hagy maga után, hogy nincs pótolhatatlan ember. Elhiszem s magam is vallom; de azt is erősen hangsúlyozom, hogy nekünk mégis csak egy Éltésünk volt, s ő elhalván — ma egy sincs. Ne szegyeneljük bevallani — mert hiszen az nem szegyen — hogy oly mindenfelé nem ragyogott közöttünk senki, mint ő. Bármely egyházmegyeének büszkesége lett volna — s ő a miénk volt; nagy fájdalom, hogy csak volt! Mit tehetne ő még teljes erejében?! Pedig kellett volna, hogy tegyen. Mekkora szellem, mekkora koncepczió, mekkora munkakedy és erő! Csupa hév és lelkesültseg. Mennyi megvalósítatlan tervet, mennyi áldást, mennyi reményt, mekkora jövőt vitt magával a sirba! Fájdalommal kérdezhetjük, hogy kilép megürült nyomdokiba?

Méltán gyászolja nem csak Kolosvár, a melynek egyházközsége a maga halottjának tekintette, a legimpozánsabb gyászszal eltemette és sirja fölé emléket határozott, hanem az egész egyházmegye — az erdélyi katholicizmus. Szelleme nem sok a íg fog világitani, hanem fent marad a z ő r ö k r e műveiben.

Irodalmi működése nemcsak tevékeny, de számottevő is volt. Szerkesztette az „Egyházi és Iskolai Hetilap“-ot és az „Erdélyegyházmegyei Értesítőt“. A szerkesztésben nagy segítségére volt barátja és szerkesztő társa — Bíró Béla, de így megosztva is kiszokott jutni a szerkesztői munkából. Fügyelemre való az „Értesítő“-ben az egyházmegye történelmére vonatkozó „Történeti közlemények“. A statusgyűlésekről terjedelmes értesítéseket adott, a melyek mindig becsesek és keresettek lesznek. A status sérelmes ügyeiről egy tartalmas füzetet adott. A vatikáni zsinat alkalmából Rómában műtörténelmi tanulmányokat tett és róluk „Római Ut“ ezimen egy vaskos kötetet irt. Van egy füzete „A Csalhatatlanság“-ról. A gymnasiumok számára „Bibliai Történet“-et irt, a melyben erősen ragaszkodik a szentírás szövegéhez, azt akarván vele elérni, hogy a tanulók ismerkedjenek meg a szent könyvek sajátos kifejezéseiével, irányával. Alaphittant is irt ugyancsak a gymnasiumok számára, a mi szintén becses, tudományos munka. Predikációi nagyrészt kézírásban maradtak, csak kevés jelent meg nyomtatásban. Ezek között van egy nagy bőjti ciklus a „Lelkipásztor“-ban. Eggyes ünnepi alkalmakkor mondott

beszédei külön is jelentek meg; ezek között van a Fogarassy Püspök fölött mondott beszéde, továbbá az ugyan ő róla a Szent-István-Társulatban tartott emlékbeszéde is. A Fogarassy püspökségét tárgyaló munkája kéziratban maradt. Valamint kéziratban van a Missale, Breviarium és Rituale fordítása is, a mit a hívő nép használatára magyarított. Belé fogott a Szentírás fordításába is. A régi — csiksomlyói Cantionalét fel akarta újítani és egészen átdolgozni. Bámulatos az a munkakedv, a mi utóbbi időben erőt vett rajta. Eszeágában sem volt, hogy meghaljon. Egész napokon át diktálta kéziratban maradt műveit. Behívatta derék segédlelkészét Sebestyán Mózes, előkérte a Cantionalét, hogy tovább akarja dolgozni: de nem volt ereje hozzá.

Mikor karácsony éjelen meghallotta a nagy barang — Mihály — szavát, sirni kezdett, majd felugrott az ágyból, elkezdett hatalmas páthoszszal dikciózni és oly fenséges eszméket hangoztatott, a melyeket csak oly lélek mondhat, a melyet a test bilinesei már nem nyűgöznek. No most már nem nyűgözik: a kettő elvált egymásról; mindakettő visszament ahhoz a ki adta: az egyik az égbe, a másik a földbe. Emléke itt maradt: itt marad sokáig; itt kell maradni annak az emlékének „A ki — mint egy reformatus írta a koporsójára tett szalagra — job b volt mindenkihez mint ő n magához.“ Az ő mindenkitől különböző senkivel össze nem téveszthető sajátos egyedisége lelkünkben soha ki nem mosódik. —

Ezen nekrológiéle rhapsodiát a család által kiadott gyászjelentés szavaival zárom be: Ki ne siratná a megboldogultat? Az ő értelme fáklya volt, szíve áldás volt, élete példa volt, a magáé nem volt, — mindenkinek mindene volt. Porait áldjuk, lelkét az Urnak ajánljuk, emlékét szívünkbe zárjuk.“

P. I.

Égy szenvedőhöz.

*A szenvedéseknek kereszt-utját járod,
A hol annyi erős férfi-szív kifrad.*

*S a te gyöngéd lelked,
Soha el nem csüggedt,*

Törhetetlenül küzd s viszi keresztfádat.

*Halvány arczod olyan, mint egy égi szentkép,
Mely a földiekéről már lemondott végekép.*

*De — mi barázdát ás,
Rajta a pár vonás,*

Azt mondja: szivedben fogytán a reménység.

*Pedig több reménye kinek volt, mint néked?
Kinek virágzott a jövő több szépét,*

*Mint gyermek lelkednek?
S most szinte reped meg*

Oly nehéz, mit hordasz, öntlekeresztet.

*De ezért ne csüggedj; bármi nagy kint innál,
Erősítsd magad a gólgotai kinnál.*

Ki ily nagy keresztet

Te reád eresztett,

Hogyha már nem bírnád, ne félj! segít vinned.

PÁL A.

Hasonszenvi gyógymód

(Beszély).

Prokupek Sámueltól.

„Similia similibus“.

Hahnemann.

A közeli székesegyház toronyórája út. „Egy, kettő, három . . . tizenegy“ számítja az ütéseket az ablaknál álló fiatal nő. „És férjem még nincs honn! És ez majdnem minden nap így van!“ Sohajt fel majdnem sirva. Künn az utcákon mély esend honol; csak a bakter hallatja a távolban kürtjét s rekedt hangu kiáltását: „tizenegy az óra!“

A tele hold fényesen ragyogott az égen, daczára a dél-nyugati oldalon közelgő s tornyosuló vihar felhőknek. Mint egy jól rendezett tábor lassan, ijesztő nyugalommal közeledének azok s terjeszkedének a láthatár fölött. Egy-egy cikázó villámfény a holdsugarak közé vegyül; talán észre sem venne az ember, ha a tompa moraj el nem árulná, hogy forrásuk nem a hold halványuló tükre, hanem a sötét felhő tenger. Az előörsök, szétszaggatott foszlány felhők már a hold tányéra elé kerültek s mögöttük bujósdit játszanak a holdsugarak, mig nem győzött a sötétség és a villámok játéka jutott uralomra.

A fiatal nő gyermekeinek ágyához lép. Ott alszik a három ártatlan; lélegzetük csendes, arcaikon az egészségsz duzzadó kövérsege és piros rózsája. A nagyobbik egy öt éves izmos ficzko, mintha most is valakivel küzdene, ökölbe szoritja kezeit.

Testvére karjaival átölelve tartja babáját, álmában is gondoskodni kíván róla s bármily kis teremtés is ő maga már most elárulja amaz érzelmeket, melyek majdan az anyai szeretetben érik el tetőpontjaikat.

Ugy elnézi az anya gyermekeit s a mellett gondolatai a multba visszazánnak. Fájó érzet lopózik észrevétlenül szívébe. Visszagondol a boldogabb időkre, midőn férjével egyetemben lesék gyermekök álmait; midőn még együttesen tölték el a hosszú estéket vidáman, boldogon terveket szöve a jövőre avagy reményeiket, bánatukat megoszták. S most oly ritkán történik meg ez; férjét csak félig nevezheté gyernek. Nem mintha talán szeretete csökkent volna meg gyermekei és neje iránt . . . de mégis hol tölti el az időnek legnagyobb részét?! Távol az otthontól, vig társak körében és nejét meg gyermekeit oly anynyira elhanyagolja. Reggel jókor hivatalába megy, hazajön délben ugyan ebédelni, de alig vált egy pár szót övével, mert a hírlapok, azok a hírlapok, minden figyelmét igénybe veszik. Ebéd után fut a körbe s azután a hivatalba s azután . . . azután következnek a félhivatalos foglalkozások ezerféle nemei: a tekéző társaság, egyleti gyűlések, jour fixek, dalegyleti próbák, felolvasások, beigtatási bucsu estélyek stb. ezer meg ezer féle kifogások; hogy az otthonról menekülhessen; ilyenkor aztán sohasem oka, ha későn jön haza! Hisz nem ronthatja el a társaságot! Hisz az idő is oly gyorsan elreptül a jó barátok társaságában!

Pedig egykor, nem is oly régen, e jó barátok, társaságok, félhivatalos kötelmek számára nem is létezének.

Midőn boldog volt ha otthon lehetett neje és gyermekei körében. Őh boldog felejthetetlen idők a nő előtt ezek, melyekre csak sohajjal emlékezhetett vissza.

„Jaj, Uram Istenem mekkorát villámlott!“ kiáltott fel a nő. Az ablakhoz rohant s leereszté a függönyöket s sietve lefeküdt gyermekei mellé. Kűnn a vihar teljes erővel dühöngött, a villámok cikázása majdnem folytonos, a dörgések eget földet megreszkettettek, patakokban zuhogott alá az eső. Zúgott a szélvész, resecgett a házfödél s az ablak előtt álló hársfák ágai majdnem a földig lehajoltak. „S ő ilyen időben nincs honn, magunkra hagy!“ Forró könnyek perogtek a nő arcára. A félelem és elkeseredettség mintha megdermesztették volna őt, tagjaiban ölmehézséget érzé. A gyermekek közül az egyik az iszonyu csattanásokra fölébredt s sirui kezdé, ezt maga mellé veszi, letakarja míg lecsendesül. S most újból férjére gondol. Hol van Ő! Talán nem éri valami baj ez istenitéleti időben. Ijesztő rémképek és gondolatok ébrednek egy-egy pillanatra az asszony keblében. De végre erővel is lektüdi azokat, rózsafüzért vesz kezébe s imába mélyedve lecsendesül.

A vihar kidühöngte magát, a dörgések ritkábbak és gyengülnek, csak a szél rázza a lombokat. Most az utaza felől léptek hallszanak, kulesnyikorgás és belép a férj. A mécs halvány világot dereng a szobában és megvilágítja a nesztelenül belépőnek arcát is. Most megáll, hallgatódzik. Nincs semmi baj! Csak gyermekeinek szabályos lélegzéseit hallja. De még is mintha valami mást is hallana: halk zokogást. Oda lép neje ágyához, föléje hajol; az áruló könyesepp ott ragyog neje szempilláin. S e néma könyesepp többit beszélt egy egész órai szemrehányásnál.

„Mi az, te sirsz! Őh te bohó! Tán csak nem azért, hogy egy kissé kimaradtam? Hiszen nem is oly késő, alig lesz többit tizenegy óránál.“

De mintha csak a torony óra is ellene esküdött volna, felhangzott a közeli toronyból: „egy, kettő, három, négy!“ s azután csak egy.

„Ejnye, de elszámítottam magam! Már egy óra volna? Na de mit csinálhattam volna, a jó társaság s azután az eső oda rekeszte!“

„Te mit sem gondolsz nőddel és gyermekeiddel, ilyen időben magunkra hagyni!“

„No de hát ne légy bohó, ládd gondoltam én reátok, és pedig igen sokat, de hát nem jöhettem haza!“

„Úgy ugy! Most hagyjuk ezt, lásd a gyermekek is nyugtalankodni kezdenek, eredj fektüdj le Te is!“

Az asszony még sokáig hanykolódott ágyában, olykor olykor mélyen felsohajtott, míg végre elaludott.

Gyönyörű szép nap volt, mely felvirradt. Felhőtlen kék égről mosolygott le a nap, tüzösen, mintha kárpótlást kívánna nyújtani az elázott földnek. A madarak vigan csicseregtek a fákon, melyeknek lombjain az esőcseppek mint gyémántok csillogtak a nap sugaraiban. Mindenütt béke és vidámság honolt. A fiatal nő, ámbár a szokottnál kissé halványabb, vidám és meg sem említi a tegnapi eseményt. De mégis mintha valami különös, szokatlanszerű vonást vett volna észre a férj neje arcán. Idegenszerűen lepte ez meg, de nem sokat foglalkozván vele elfelejté.

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

— **Jegyzőkönyv.** Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulatnak 1889. évi december hó 30-án tartott LXXI. választmányi gyűléséről. Jelen voltak: Dr. Tódor J. alelnök, dr. Cserni B. ellenőr, Butyka S., Pál I., Pongrácz J., Straubert Ö., Tamási Á., dr. Veress F. vál. tagok és Zlamál Á. titkár.

1. A mult gyűlés jegyzőkönyvének szokott módon való hitelesítése tudomásul szolgál.

2. Alelnök bemutatja a II. szakosztály december hó 22-én tartott gyűlésének jegyzőkönyvét: „Jegyzőkönyv az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat II. szakosztályának 1889. évi decz. hó 22-én tartott gyűléséről. Jelen voltak: Pál I. sz. o. elnök, Ágotha B., Benedek J., Pál A. és Varga S. sz. o. tagok, Butyka S. és Kóródy P. I. sz. o. tagok és Zlamál Á. sz. o. jegyző. 1. Pál I. olvassa fel dr. Fülöp Adorján sz. o. tagnak „A murányi Venus német feldolgozásban“ cz. értekezését. A szakosztály az értekezést elfogadja s annak a társulat lapjában való közzétételét nagyon ajánlja. 2. Pál A. „Hunyady“ cz. nagyobb terjedelmű elbeszélő költeményéből folytatólag részleteket olvas fel. A szakosztály kiváló élvezettel hallgatta s a felolvasónak köszönetet szavazott. Több tárgy nem lévén elnök a gyűlést bezárja. K. m. f. Pál István elnök. Zlamál Ágost jegyző.“ Örvedetes tudomásul szolgál s a választmány a szakosztályi gyűlésen felolvasott munkálatokat a szerkesztőségnek a társulat lapjában való közzététel végett átadja.

3. Alelnök jelenti, hogy ifj. Sperker József a társulattól kilépni óhajt s Nedelka István tanító társ. rendes tagnak jelentkezett. Mivel Sperker J. kilépése az alapszabályok szem előtt tartásával történik, tudomásul szolgál. Nedelka J. jelentkezése örvedetes tudomásul szolgál s a választmány őt az I. szakosztályba sorozza, neki a rendes tagsági diszokmányt, egy példány „alapszabályokat“ s a társulat lapját 1890 január 1-től megküldetni rendeli.

4. Mivel a pénztárnok beteg s így a számadások nem valának megvizsgálhatók, dr. Cserni B. ellenőr olvassa fel következő jelentését: „Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat pénztárának kimutatása. Bevételek: 1889 január 1-től — 1889 december 30-ig összesen: 1662 frt. 75 kr. — Kiadások: 1889 január 1-től — 1889 december 30-ig összesen: 1518 frt. 15 kr. Pénztári maradék: 144 frt 60 kr. — Továbbá 1198 frt 05 kr, hátralék.“ Örvedetes tudomásul szolgál s a választmány a pénztár kezelőit megbizja, hogy az eddig is használathá volt és eredménnyel alkalmazott szokás szerint a hátralékosoknak hátralékukat jelző utatványlapokat küldjenek.

5. Pál I. indítványozza, hogy a választmány utasítsa a titkárt, hogy a társulati lap eddigi összes számait legalább 3 példányban gyűjtse össze és kötesse be. Az indítványt a választmány elfogadja. Alelnök a társulat számára felajánlja az ő általa egybegyűjtött és 1886-ig diszesen bekötött és 1887—89-ik kötetlen számokat. A választmány hálás köszönettel fogadja. Egyszermind megbizja a szerkesztő-bizottságot

hogy a „Közművelődés“-nek a szerkesztői irodában összehalmozott számaint valamint az ephemer értékű lapokat adja el.

6. Alelnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Straubert Ö., Tamási Á. és dr. Veress F. vál. tagokat kéri fel.

K. m. f. Zlamál Ágost, titkár.

— **Vidéki levél. 2.** Kedves Öcsémuram! Oly régen írtam vala meg első leveletem kedves ösém uramhoz, hogy már nem is emlékezem jóformálag annak tartalmára; előkerestem tehát azt a számat, melyben kinyomatásban vala szerencsés részeseülni s nagyon megdöbentem magamban, midőn aug. 10-ére kelle visszamennem! . . .

Még egyszer — s talán utósor is — átolvasám annak mibenlétét s úgy találám, hogy annak folytatását mintha megigértém volna; de szerencsémre az idő nem vala kitéve: mikor?! . . .

Azóta hej! sok víz lefolyt a tengerbe! még a esőbi kis patak med ében is, mely a bordosi pap életének sötét, esillagtalan adventi reggelek előtt nem egyszer teszi koczkára életét, főkép ha van mi jéggé fagyjon abban! . . .

Árkok dolgában a véczkei pap sem szenved szükségét s ha kedve kerekedik az ugránozásra, jól teszi, ha akkorra hagyja magas kedvének kifejeződését, mikor a filiákba hivatik lelkési ténykedésekre! No ekkor igénybe veheti testgyakorlati és főkép ugránozási tehetségének és tudományának teljes összégét!

Az egrestői pap kénytelen szekérrel jární, mert a Kisküküllőt át nem ugorhatja, ámbár odáig ő is neki rugaszkodhatnék néhány ároknak! De hisz én nem az árkokról akarok most írni, hanem sokkal nagyobb s társadalmi érdekekkel bíró dolgról, az ugynevezett falusi búcsukról itt a mi kis szentföldünk kebelében! — Irhattam volna korábban is, ha éppen muszáj lett volna; de vártam, hogy teljenek el mindenütt, azaz a mi hét keresztes templomainkban régi szép szokás szerint egymásután lejárjanak! Ez megtörténvén, most visszatekintek a multra s emlékezetem segítségével egy kis keretű képet alkotok az egészről; nem lesz megvetendő!

A búcsúünnepek többféle tekintetben szolgálhatnak leírás tárgyául; de is vannak írva komolyabban, humorosabban, költőileg, prózáilag, dicsérőleg, megszólólag sat. . . .

Én leginkább társadalmi tekintetben akarom észrevételeimet megtenni a búcsukról és pedig csakis a mi falusi búcsuinkról, melyekről — úgy gondolom — más vidékek búcsúi sem igen különböznek. —

Ott kezdem a dolgot, hogy a búcsusnapot megelőző vasárnapon a szószelekből, prédikáció végén kihirdetjük a híveknek. — mit ők már előre is számításban tartanak — hol? és mikor leszen legközelebről búcsu? Ezt a hívek jól tudják; de mégis megvárják a rendes kihirdetést. Felszólíttatnak a búcsuban résztvenni szándékozók arra, hogy kedvező szép idő esetén keresztlógók elővitele mellett szép rendben a mindenszentek letenyéje és egyéb processióhoz alkalmazott imák és énekek mondása, zengedezése közben fognak utra kelni s a kijelölt helyre zarándokolni.

Elközelegvén a várt nap, 8 órakor megkondul a nagy harang s korai misére szólítja a helybeli híveket; kik ünnepiesen felöltözve templom felé eregelnek. Egy negyed után második, s fél kilenczkor beharangozás történik. Mise végeztével indul a körmenet s tizenegy óra felé megérkezik a

búcsus templomhoz, honnan keresztlógókkal fogadó processio indul elébe, rendszeren a helybeli lelkész vezérlete mellett. Hol összetalálkoznak, a lógók egymásra hajolva köszöntik egymást s a két csapat egybeolvadva diadalmasan vonul be a templomba; hol folytatása következik a gyóntatásnak, melyef a helybeli lelkész, már korábban megkezdett.

A gyónók száma 30—50-re megy rendszeren a körülmények szerint. Annak végeztével beharangoznak s kezdetét veszi a nagy mise. A templom nem levén elég tágas a búcsusok befogadására — mert 2000—2500 ember van egybegyűlve — a kívül maradtak ép oly buzgósággal hallgatják a szent misét s vesznek részt az éneklésben, mintha benn volnának a templomban. —

Mise után az ünnep hőse, az előre felkért búcsui szónok hozza mozgásba a szép gyülekezetet; kire feszült figyelemmel szegi tekintetét az egész tömeg.

A mi hét búcsus templomunk közül csak kettőben történik benn a prédikálás, a többi ötnél a templom kerítésében vagy a templom közelében levő százados hárs, kőrís, vagy másféle fák lombárnya nyújt alkalmas helyiséget szép időben a felvirágozott szószeleknek.

A beszélő szónok nagy lelki örömmel foglalhatja el szószeleket; mert egész év leforgása alatt ilyenkor van legtöbb hallgatója; azért össze is szedi ám magát, hogy egy óra alatt kielégítse nagyfigyelmtű hallgatóinak szent ige után sovárgó lelkét! . . . Mi rendszeren ugy osztjuk be hárman magunkat, hogy fetváltva tartuk sorjában a búcsubeszédeket, ha rendkívüli szónok nem akad. —

Mikor a beszédnek is vége van, következik nyomban rá a vendégfogás; mi abból áll, hogy kiki az ő jó embereit, barátjait kemény kezekkel fogva vezeti vendégszerető hajlékába, hol a jobbmóduaknál sok együgyű, elhagyatott szegényt, árvať, gyámoltalant is lehet a pítvarban terített asztal mellett ülve és vigan ebédelve szemlélni. — A házi gazda férfi barátjait, az asszony asszonybarátjait; ha lány van a háznál, leány barátjait, a legény ismét legény pajtásait hurezolja a szép fehérre kimeszelt s kipingált ház szeretetben gazdag, biztos kebelébe!

A papok pap vendégei, kivéven Szent-Demetert — hol nagyságos Sperker Ferencz birtokos, statusgyűlési képviselő úr hívja uri asztalához, és M. Zsákokdon Bajnoczki András megyegondnok, birtokos székely telepíti őket vendégszerető asztalához. — Hogy ebéd felett első sorban a prédikáció teszi a beszélgetés tárgyát, az magában értetik!

Amint foly az ebéd, egyszer csak megszólal a környék sokféle kiadása és kinézésű többrendbeli zeneművész-kara s alig kezdi nótáját fúni, vonni, pattogatni: utraloval láttatik el a házi gazdától s megy odább egy házzal ujjab szerencsét próbálni! . . .

Majd vecsernyére hajlik az idő, melynek végezése után haza indulnak és mennek harangzugása közt a búcsúsergek.

Testben, lélekben megújulva, felélénkítve, emberekkel találkozva, szóteserélve; a hétköznapi egyformaságot, folytonos munkában töltött komoly hangulatot vidám kedélyvel cserélve ki: megfrisült erővel foghat ismét sokszor igen nehéz munkálkodásaihoz a régi jó kedvéből nagyon sokat veszített s naponként komorabbá váló munkás nép! . . . Ki tagadhatná ily körülmények között a búcsu ünnepek és ünnepélyek, üdvös erkölcsi és társadalmi jótékony hatását, ha minden kiszabott rend és józan viselet szerint történik! . . .

Hogy mindennek e földön s így a búcsuknak is itt-ott lehetnek vékony árnyalatai, minők pl. egyesek eszemiszomsága, s a pohár fenekére mélyebb tekintése, az ilyenek miatt éppen nem lehet általában kikelni a búcsuk ellen; mert sokkal több, a mi jó van gyakorlatukban.

Legkiválóbb társadalmi eredményül emlitem még fel a házassági viszonyokat, melyek előző lépései igen gyakran a búcsukon történek s hogy minél gyakrabban törtéjenek már nagyon is kívánatos a faluk szűk határai között megszaporodott s össze-vissza rokonosult, sógorosodott atyafiak idegenel vegyülése miatt.

S ezzel levelemet bezárva, kívánok kedves Öcsémuramnak állandó friss jó egészséget s főszerkesztői gondjai között minél több munkatársat!

A viszontlátásig.

V. Cs. J.

Rendkívüli irodalmi sikereket arat a „Magyar Szemle” ezen Budapestben megjelenő kitünő szépirodalmi hetilap. A közönség tetszése kísérte a lap reformált működését; nemrég kitűzött pályázataira pedig ötvennél több pályamű érkezett, melyek közt több igen becses munka van. Ajánljuk e derék szépirodalmi s kritikai hetilapot olvasóink becses figyelmébe. A „Magyar Szemle” kiadóhivatala (Budapest új utca 14.) kívánatra szívesen küld ingyen és bérmentesen mutatványszámokat.

Megjelent és beküldetett: „HAVI KÖZLÖNY” az elméleti és gyakorlati lekipáztató köréből. XII. évf. decz. füzet. Szerk. Tokodi Ö. és Patzner J. Ára egész évre 4 frt.

„MAGYAR SION” egyházi irodalmi folyóirat. III. évf. 12. füzet. Szerk. dr. Prohászka O. és dr. V. a. l. t. e. r. G. y. Ára egész évre. 6 frt. —

„CSALÁDI REGÉNYTÁR” szépirodalmi folyóirat. II. évf. 11–12. füzet. Szerk. Ribényi A. Ára egész évre 2 frt. —

„JEZUS SZENTSEGES SZIVÉNEK HIRNÖKF” — és SZÜZ MARIA VIRAGOS KERTJE” — havi folyóiratok. 1890. I. füzet. Szerk. Tóth Mike S. J. Ára együttesen megrendelve egész évre 2 frt. 30 kr. —

„EGYETEMES KÖZOKTATÁSÜGYI SZEMLE.” Szerk. dr. Janics B. H. évf. I. szám. Ára egész évre 4 frt.

„ISTEN IGÉJE SZENT BESZÉDEKBEN” XV. évf. I. füzet. Szerk: Jagicza L. Ára egész évre 2 trt. —

„ARMENIA” magyar-örmeny havi szemle. Szerk. és kiadó: Szongott Kr. II. évf. I. füzet. Ára egész évre 4 frt.

„BORROMAEUS” kath. hitszónoklati havi folyóirat. IV. évf. 2. füzet. Szerk. és kiadó: Horváth L. Ára egész évre 4 frt.

„A FÁJDALOM” írta Bougaud Emil laval-i püspök. Kiadja Szentannai (Spett) Gyula Gyoma 1889. Ára 1 frt 50 kr.

„VALLÁSI MEGFONTOLÁSOK.” Franciaából magyarítá: Farkas Szeráf, ferences áldozár, kiérd. theol. tanár. A szerzős a rendtartomány engedélyével. Kiadta: Lepsényi Miklós. Pósony 1890. Ára 40 kr. vagy 2 sacrum. —

A két utóbbi művet közelebről ismertetni fogjuk. —

— **Nyilvános köszönet.** Püspök urunk ő Nagyméltósága az erdélyi. róm. kath. irodalmi társulat céljaira, főleg pedig a társulati lap költségé-

nek fedezésére ujabban is 200 frtot volt kegyes a társulati pénztárbajuttatni és egyuttal 26 szegényebb plebánia és kántortanító részére a Közművelődést 104 forintyi előfizetéssel megrendelni, — mit, midőn nyilvánosságra hoznik kötelességünknek ismerjük, sietünk egyszersmind a nagylelkű Maecenas iránti fiui hódolatunknak s alázatos hálaalköszönetünknek a társulat nevében őszinte kifejezést adni. —

— **Jótékonyág.** Püspök Ur Ő Nagyméltósága az erdélyegyházmegyei szegény papok és kántoroknak megrendelt napi lapok és folyóiratokra 504 frtot, az egyházmegyei szegény kántortanítóknak segélyképen 400 frtot, az erdélyi róm. kath. irodalmi társulatnak 200 frtot, a lövétei elemi iskolai tanító javadalmazásának alapja javára 150 frtot, a magyar-köblösi főokhiktség két harangjáért 235 frt 75 krt, a gyulafehérvári tüzoltó egyletnek 100 frtot, a budapesti papnövendékeknek félévi tandijra 67 frt 20 krt, a vizezi kántori és iskolai lak bére fejében, 30 frtot, a boiczai iskola javára 100 frtot, az ugyanott most beállított szegény gyermekek segélyző egyletének alapja javára 20 frtot, a dévai főreáliskola szegény tanulók segélyző egyletének 10 frtot, a bolyai paplak tisztogatására 10 frtot, a Szarvaskenden felállított takarékos magtár alapja javára 20 frtot, egyes szegények felszegélyezésére és irodalmi czélra (körülbelül a mi tudható) legkevesebb 100 frtot méltóztatott saját pénztárából legkegyelmesebben ajándékozni.

— **Köszönet nyilvánítás.** Püspök Urunk ő Nagyméltósága kiváló kegye a most mult karácsoni szent ünnepekett alesperesé lett kineveztetésem által akarta számomra megörvendeztetővé tenni, mely kegyet a mint ő Excellentiájának nyilvánosan is megköszönni szent kötelmemnek ismerem: ugy az ezen életemenyem felett velem örvendező és engemet köszöntő számos, Oltár, katona és polgár testvéreim, barátainak szivből hálás köszönetemet nyilvánítom. — Gyó-Kilyenfalván, 1890 év január 10-én. Benkő Pál s. k. alesperest plebános.

— **Kitüntetés.** Füssy Tamást a király a Ferencz József rend lovag keresztjével tüntette ki.

— **Gyászhir.** — Dr. Eltes Károly, kfehervári székesegyházi kanonok, kolozsvári apát-plebános, f. é. január hó 12-én reggeli 6-órakor, életének 53-ik, papságának 30-ik évében, az urban elhunyt; temetése jan 15-én délelőtt ment végebe. — A temetési szertartást és a requiemet Balint Károly apát-kanonok végezte teljes assistentiával. Mise után Bíró Béla, cz. kanonok, mély hatást keltő emlékbeszédet tartott az elhunyt elett s az után örök nyugalomra helyezték hilt porait. — A temetés óriási részvét mellett történt meg. Nagy számban képviselve voltak: a honvédség és közös-hadsereg, a megye, város, igazgató-tanács, az egyetemi tanári kar; a különböző vallások főnökeik vezetése alatt; kivonultak a róm. kath. gymnasium, elemi népiskolák, kereskedelmi akadémia növendékei, az iparosok és iparosifjak önképző- és betegsegélyező egylete gyászlobogójával és nagy közönség. Az utczákon hömpölygött a néparadat, s az ablakok tömve voltak, merre a gyászmenet elhaladt. Vele az egyházmegye legkiválóbb büszkesége szállott korai sirba. . . Haláláról gyász-

jelentést adtak: a család, a kolozsvári hitközség, a kolozsdobokai esperesti kerület, a leányiskola és az igazgató tanács, amelyek közül a családot közöljük. Alólirottak a legfőbb szívvel tudatják, hogy a forrón szerezett testvér, unokatestvér, sógor és nagybátya, föltisztelendő tuznádi dr. Éltes Károly, madochai apát, gyulafehérvári kanonok, pápai t. kamarás, kolozsdobokai főesperes, kolozsvári plébános, hittudor, 1837. nov. 19. — 1890. jan. 12. életének 53-ik, áldozó papságának 30-ik évében, folyó hó 12-ikén reggel 6 órakor, példás türelemmel viselt hosszas betegség után a haldoklók szentségének buzgó felvételével csendesen elhunyt az Urban. Kisznevedett hült tetemei folyó hó 15-én, délelőtt 10 órakor fognak a főtéri plebániái lakból — lelkéért az anyatemplomban tartott ünnepélyes szentmise és emlékszedés után a köztemetőbe örök nyugalomba kikísértetni. Ki ne siratná a megboldogultat? Az ő értelme fákllya volt, szíve áldás volt, a magáé nem volt, — mindenkinek mindene volt. Porait áldjuk, lelkét az Urnak ajánljuk, emlékéet szívünkbe zárjuk. Az örök világosság fényeskedjék neki! Kolozsvárt, 1890. január 10. Éltes Elek, kir. tanfelügyelő, neje: Horváth Frida. Éltes Zsigmond, kir. törvényszéki bíró, neje Madár Juliánna és gyermekeik, mint testvérek. Éltes Jakab, kir. aljárásbíró, neje: Molnár Irma, és gyermekeik. Éltes Ignác, ügyvédjelölt, Ince Dénes joghallgató, Ince Károly tanító, mint rokonok.

— **Dr. Éltes Károly** halála Fehérvárt is lesújtólag hatott mindenkire. Püspök urunk ő Nagyméltósága távirat útján fejezte ki fájalmát; a temetésre gyöngélkedése miatt nem mehetett el, hanem a temetési szertartás végzésével oldalkanonokját, Nsgos Bálint Károly apát-kanonok urat bizta meg. Részt vett a temetésen a káptalanból még Ngos Dr. Tódor József kanonok, papnöveldei rektor uris. A székesegyház harangjai meghuzattak, stalluma gyászszal vonatott be, a temetés napján a székesegyházban ünnepies requiem tartott, a mely alatt a papnövédek énekeltek. A káptalan és a gymm. tanári testület koszorut tettek a koporsóra.

— **Gyászhir.** Szabó István. Egyik megdöbentő hír a másikat éri. Mintha a halál angyala egyházmegyénkre akarná ráborítani sötét fátyolát. Január 5-én a Nestor, Andrási István, a 88 éves aggastyán, 12-én egyházmegyénk szemefénye Éltes Károly dőlt ki, s most ismét új halott. Egyiket el se tudjuk egészen, már a másikat kell gyászolnunk! Az ember megdöbve áll, s azt kérdezi: mi lesz most? — Szabó István erd. egyhm. áldozópap, szentszéki ülnök, a székelyudvarhelyi r. k. finövelde regense s gymnasiumi tanár, tevékeny életének 46-ik, s papságának 23-ik évében, hosszas betegeskedés után csendesen elnyugodt; ott végezte be pályáját, a hol megkezdte volt. Fáradhatlan munkásságának tanui voltak F. Tömös, Csik-Somlyó, Gyulafehérvár, s Székely-Udvarhely több ízben. Egy önzetlen jóbarát, képzett tanár s az ifjuságnak jólelkű nevelője veszett el benne. Legyen áldott emléke, porait béke lebegje körül!

— **Rápolthy Ferencz** szározpataki plébánost gyász

érte: gondos jó anyja f. h. 7-én 81 éves korában meghalt. R. I. P!

— **Dálnoky Teleky József** alvinczi fősolgabíró f. h. 16-án 54 éves korában elhalt. Igen tekintélyes, becsületes, derék jó katolikus uri ember volt. Az alvinczi egyháznak főgondnoka volt. Terhes családot hagyott maga után. Az ő. v. f. n!

— **Turról** írják, hogy T. P. Nagy Honor lelkész az ottani kántort orgonálni megtanítván lehetőségessé vált ez idén új év napján orgonás misét szolgálni, a mi annál nagyobb örömet szült, mert az ott levő négyféle templom közül egyedül a mi kath. templomunkban dicsérhetni az Istent orgona kíséret mellett s azért az idegen felekezettiek is seregesen tódulnak oda Isten tisztelétére.

— **Értesítés.** Józsa Sándor gyergyó-ditrói r. kath. tanító lapunk útján értesíti azokat, kik közelebbről hozzá ásvány és közet példányok iránt kérdésekkel és megrendelésekkel fordultak, hogy jelenleg csak: Sphen jegeces Syenit, Ditróit, Miascit, Viaszopal, Amphiból, Amphibolit, Márvány, Trachittuf és Eládit darabokkal szolgálhat, mert közvetett uton több mint 900 kilót egyszerre Amerika részére rendeltek tovább s ez a készletet elapasztotta, a tavaszon azonban, ha Isten segíti, egyéb fajtákat is küldhet ujra.

— **Az erdélyi r. k. irodalmi társulat pénztárába fizettek:** Fábian Sándor, rtg. 1889-re 2 frt. Tamási Áron, rtg. 1889-re 2 frt. Butyka Sándor, rtg. 1889-re 2 frt. Konez Ignác, elf. 1889-re 4 frt. Benkő Pál, ptg. 1889-re 5 frt. Lajos Sándor, rtg. 1888-ra 1 frt. Andrási Sándor, elf. 1890-re 1 frt. Rác István, elf. 1890-re 1 frt. Kóródy Mihály, rtg. 1889-re 2 frt. Lörincz Ferencz, rtg. 1889-re 2 frt. Rancz János, rtg. 1889-re 2 frt. Gál Elek, rtg. 1889-re 2 frt. Riskó László, elf. 1889-re 2 frt. Seethal Ferencz, ptg. 1889-re 2 frt. Harmath Lujza, rtg. 1889-re 2 frt. Csiszér Adam, elf. 1889-re 2 frt. Kasléder Ferencz, elf. 1889-re 2 frt. Kacza István, rtg. 1889-re 2 frt. Schüller István, rtg. 1889-re 2 frt. Tódor István, rtg. 1889-re 2 frt. Józsa Sándor, rtg. 1888-ra 2 frt. Fodor László, rtg. 1889-re 2 frt. Straubert Ödön, rtg. 1890-re 2 frt. Biró Sándor, rtg. 2 frt. Pap János, rtg. 1889-re 2 frt. Bencez Lajos, elf. 1889-re 2 frt. Csiby Tamás, rtg. 1889-re 2 frt. Nagy Ignác, elf. 1889-re 2 frt. Bálint Gergely, elf. 1889-re 2 frt. Bartoss Dénes, rtg. 1889-re 2 frt. Szabó György, rtg. 1889-re 2 frt. Lázár Mór, elf. 1889-re 2 frt. Tüzsér László, rtg. 1889-re 2 frt. Szabó Elek, rtg. 1889-re 2 frt. Kalint Ferencz, elf. 1889-re 2 frt. Pap Gyula, elf. 1889-re 2 frt. Miklós Albert, elf. 1889-re 2 frt. Rettegi József, rtg. 1889-re 2 frt. Szánthó Victor, rtg. 1889-re 2 frt. Erődi Dávid, rtg. 1890-re 2 frt. Müller János, rtg. 1890-re 2 frt. Barra Péter, ptg. 1890. 2 frt 50 kr. (Folyt. követc.)

Szerkesztői üzenet.

Benkő Pál kedves bátyáknak Gy. Kilyénfalvára. A mint mai számunk mutatja, a küldemény megérkezett, de a bélest nem küldjük vissza, azt a szerkesztőség már bekebelezte magának; lapunk az ily kedves szolgálatot díj nélkül teljesíti. Ezerszeres üdvözet!

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: PAL ISTVAN.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, PÁL ANTAL, STRAUBERT ÖDÖN, ZLAMAL AGOST.

Nyomatott Papp és Ferdinándnál a püsp. lye. nyomdában Gyulafehérvárt.